

Posudek bakalářské práce Jakuba Maříka Nespisovné jazykové prostředky v mluvených komunikátech televizních komentátorů v oblasti kopané

Jazyková nekompetentnost mnohých komentátorů v oblasti kopané, kteří v současné době ve svých projevech užívají jazykové prostředky za hranicí normy spisovného jazyka příliš často, vedla autora k bližšímu prozkoumání kvality jejich vyjadřovací praxe právě z hlediska spisovnosti.

V Úvodu autor seznamuje s cílem práce a s třemi hypotézami, k jejichž platnosti se pak vyjadřuje v podkapitole 2.4. Práce je rozdělena na části teoretickou a praktickou. První z nich obsahuje výklady o systému jazyka, kde jsou definovány jednotlivé jazykové roviny, poměrně zevrubně je pojednáno o spisovných a nespisovných útvarech národního jazyka, posléze autor přechází již k problematice funkčních stylů, aby s ohledem na tematické zaměření práce alespoň stručně představil publicistický styl a jeho útvar sportovní komentář. Autor zjevně nepodceňuje význam studia odborné literatury – v těchto pasážích průběžně čerpá z publikací předních českých lingvistů a důsledně respektuje normu pro bibliografické záznamy všech zdrojů, z nichž vychází.

Kompozice práce je dobře zvládnuta, jednotlivé kapitoly a podkapitoly jsou uspořádány promyšleně a vyváženě. Součástí praktické části jsou stručně, přitom výstižně pojaty metodologické výklady o výběru televizních stanic a způsobu zaznamenávání sledovaného výraziva. Kapitola 2.3 (s. 20) je poněkud nevhodně nazvána „Samotná analýza prostředků“. Právě ta tvoří těžiště bakalářské práce. Na základě analyzovaných komentářů třiceti utkání bylo provedeno srovnání komunikátů v rámci veřejnoprávní a soukromé televize z hlediska spisovnosti. Kde je to zapotřebí, autor ve slovníkové části, obsahující patnáct stran, zohledňuje kontext vyjádření, aby mohl být plně objasněn jeho význam, jev uvádí na pravou míru a poznamenává, které jazykové roviny se týká.

Podle předpokladu většina nespisovných jevů patří do roviny tvaroslovné. Dodejme, že např. frekventované obecněčeské tvary typu *předběhnul*, *spadnul*, *zvládnul*, *stáhnul*, *odkopnul*, *nevšimnul si* aj. v konkurenci s kodifikovanými tvary typu *tiskne* (*tiskl*) bohužel jednoznačně převažují, a to i v případě analytických diskusí a debat ve studiu, kde na rozdíl od autorů dynamických komentářů a reportáží nejsou mluvčí nuceni volit jazykové prostředky v časové tísní.

K práci lze mít některé připomínky. Na s. 5 (poslední řádka) je označena adjektivní deklinace jako „smíšená“ namísto „složená“. Výklad, že se podle zájmené deklinace skloňují především „zájmena osobní, potažmo ukazovací“, je nesprávný. Z formulace na s. 6 (2. odst.) není zřejmé, zda stojí na přechodu k substantivům či adjektivům slovesné tvary určité, či neurčité. V podkapitole Lexikum by mělo být pamatováno rovněž na výklad o lexikálním významu a vztazích mezi lexikálními jednotkami.

Ve snaze o stylizační nejednotvárnost, o užívání neobvyklých, neotřelých stylizačních variant, aby text nebyl přísně nociónální, je bohužel místy porušována norma odborného stylu, např. v následujících vyjádřeních: „Komentátoři se dopustili ... 444 výrazů“ (s. 35), „většinu z nich ... mají na svědomí spolukomentátoři“ (s. 35), „číslo se zastavilo na 12“ (s. 35) atd. Stylizačně nevhodná či neobratná jsou vyjádření „Publicistika a někdy i žurnalistika se ještě obecně berou jako novinářství“ (s. 16, 2. odst.), „napříč sportovními televizemi“ (s. 18, 6. ř. zdola), „závislostní syntax se zabývá vnímáním recipienta“ (s. 7, předposl. odst.). Na s. 6 (5. ř.) je nesrozumitelná formulace. Pro autorův styl je poměrně příznačné poněkud úsměvné, avšak diskutabilní užívání některých knižních výrazů, např. *zhusta* (s. 13, 3. ř.), *vícero* („deklinálních typů existuje vícero“, s. 5) či poláčkovské *pravit* („jak praví Vaňková s Vejvodovou ...“, s. 8), *pročež* (s. 12, 8. ř. zdola), *jakož i* (s. 13, 6. ř.) aj.

Pravopisné nedostatky v textu nejsou – s výjimkou slova *simplexní*, v němž se nesprávně objevuje y. Formální stránku práce, jež má přes uvedené nedostatky solidní úroveň, poněkud snižuje značné množství překlepů: s. 5 (11. ř.), s.8 (1. a 7. ř.), s. 10 (2. ř. zdola), s. 6 (třetí poznámka pod čarou), s. 15 (3. a 4. ř.), s. 19 (2. ř. zdola), s. 37 (6. ř. zdola) atd.

Domnívám se, že Závěr mohl být podrobnější (takto připomíná spíše resumé) a že autor mohl na zjištěné výsledky svého šetření zareagovat v širších souvislostech, např. posoudit, do jaké míry jsou ve sportovních komentářích nespisovné prostředky tolerovatelné, popř. zda jsou vůbec tolerovatelné, zda je jejich užívání odrazem systému sportovního vysílání na srovnávaných mediálních platformách, či pouze individuální záležitostí jednotlivých komentátorů, apod.

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji klasifikačním stupněm **velmi dobře**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
vedoucí práce

Rokycany 12. 8. 2020

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

J. Winkler